

УДК 342.56

Іванищук А. А., к.ю.н., заступник голови
Дніпровського районного суду м. Херсона

Проблеми ознак форм адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері судової гілки влади

У статті розкрито ознаки форм діяльності публічної адміністрації у сфері регулювання судової гілки влади, як зовнішньо вираженої адміністративної діяльності спеціальних суб'єктів публічної адміністрації здійснених у рамках режиму законності та їх компетенції для досягнення мети адміністративно-правового регулювання судової гілки влади забезпечення незалежності суддів, надання особам адміністративних послуг в системі судової гілки влади та загального функціонування судової гілки влади.

Ключові слова: адміністративна послуга, адміністративний договір, публічна адміністрація, судова гілка влади, форма діяльності.

В статье раскрыты признаки форм деятельности публичной администрации в сфере регулирования судебной ветви власти. Как внешне выраженной административной деятельности специальных субъектов публичной администрации осуществленных в рамках режима законности и их компетенции. Для достижения цели административно-правового регулирования судебной ветви власти, обеспечения независимости судей, предоставление лицам административных услуг в системе судебной ветви власти и общего функционирования судебной ветви власти.

Ключевые слова: административная услуга, административный договор, публичная администрация, судебная ветвь власти, форма деятельности.

The article deals with the signs of forms of public administration in the sphere of the judicial branch. It is external expression of activities special of administrative subjects of public administration that carried out within the framework of the regime legitimacy. The aim of forms of public administration is ensuring the independence of judges and providing of administrative services to persons in the system the judicial branch and the general the functioning the judiciary.

Keywords: administrative services, treaty administrative, public administration, the judiciary, a form of activity.

Актуальність теми. Первинним чинником функціонування правової демократичної держави є існування в ній незалежної судової гілки, в якій громадяни та юридичні особи отримують справедливе і гуманне вирішення своїх юридичних спорів і порушених прав, свобод та законних інтересів. В системі адміністративно-правового регулювання, форми адміністративної діяльності публічної адміністрації є провідним елементом механізму адміністративно-правового регулювання, теоретичні і практичні засади яких потребують подальшого розвитку.

Наше суспільство рухається шляхом постійного удосконалення судової гілки влади. Прикладом зазначеного є останні зміни і доповнення до Конституції України, які значно посилюють незалежність суддів. Відповідно є потреба по новому поглянути на проблему регулювання судової гілки влади шляхом деталізації та розвитку конституційно-правових норм, нормами адміністративного права, зокрема щодо розкриття ознак форм діяльності публічної адміністрації.

Стан дослідження. До аналізу форм форми діяльності публічної адміністрації (державного управління) у сфері регулювання діяльності судової гілки влади звертали свою увагу вітчизняні вчені В.Б. Авер'янов, Ю.П. Битяк, В.М. Василенко, К.Л. Васи-

ляка, Л.С. Виноградова, В.В. Галуцько, О.В. Гончаренко, Ю.Г. Дем'янчук, М.В. Закурін, С.В. Ківалов, Т.О. Коломоєць, О.М. Коротун, М.Г. Мельник, А.В. Портнов, С.Ю. Обрусна, О.М. Овчаренко, Л.Б. Пантелейчук, В.С. Смородинський та ін. Однак, вони не здійснили комплексного аналізу у цій сфері, а зосереджували свої зусилля на більш загальних спеціальних чи суміжних викликах.

Мета статті полягає в тому щоб на основі аналізу теорію адміністративного права та практики діяльності публічної адміністрації розкрити ознаки адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері адміністративно-правового регулювання діяльності судової гілки влади.

Виклад основного матеріалу. Під формами діяльності публічної адміністрації у сфері регулювання судової гілки влади ми розуміємо зовнішню виражену адміністративну діяльність спеціальних суб'єктів публічної адміністрації здійснена у рамках режиму законності та їх компетенції для досягнення мети адміністративно-правового регулювання судової гілки влади забезпечення незалежності суддів, надання особам адміністративних послуг в системі судової гілки влади та загального функціонування судової гілки влади.

За характером і правовою природою форми адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері адміністративно-правового регулювання судової гілки влади поділяються на такі види: 1) видання адміністративних актів, а саме: 1.1) видання підзаконних нормативно-правових актів, приклад Конференцією суддів адміністративних судів України 15 вересня 2010 р., було затверджено Положення Про Раду суддів адміністративних судів України [1]; 1.2) видання індивідуальних адміністративних актів, приклади Виза рада юстиції 15 жовтня 2013 р. прийняла рішення «Про внесення Президентом України подання про призначення 15 кандидатів на посади суддів місцевих загальних судів» [2]; 2) укладення адміністративних договорів, наприклад Державна судова адміністрація України з метою забезпечення діяльності судів укладає чисельні адміністративні договори із різними суб'єктами господарювання, зокрема щодо: закупівлі послуг з постачання водяної пари і гарячої води; послуг з постачання електроенергії, послуг з передавання даних і повідомлень, щодо оброблення даних, розміщування інформації на веб-вузлах, щодо програмного застосування та інших послуги щодо забезпечення інформаційно-технологічною інфраструктурою [3]. 3) вчинення інших юридично значущих адміністративних дій, наприклад, працівники апарату суду та посадові особи Державної судової адміністрації приймають присягу як державні службовці; 4) здійснення матеріально-технічних операцій, наприклад в системі судової гілки влади діє Єдиний державний реєстр судових рішень.

Однак, на наш погляд, такий класичний перелік форм адміністративної діяльності адміністративного права для нашого дослідження буде не повним. Провідною формою діяльності публічної адміністрації в цілому, і у сфері адміністративно-правового регулювання судової гілки влади, зокрема є надання публічною адміністрацією адміністративних послуг. У відповідності до Закону України «Про адміністративні послуги», посадові особи апарату суду надають чисельні адміністративні послуги фізичним і юридичним особам.

Для більш повного поділу форм адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері судової гілки влади права у ролі уточнювального критерію використовується ступінь їх правової регламентації. Відповідно до цього розмаїття форми в аналізованій сфері зводяться у дві основні групи: 1) правові, приклад Рішенням Вищої кваліфіка-

ційної комісії суддів України від 18 жовтня 2012 р. затверджено «Положення про порядок розгляду питань та підготовки матеріалів щодо проведення добору кандидатів на посаду судді вперше» [4].; 2) неправові (організаційні), наприклад, 11 жовтня 2013 р. Голова ДСА України Руслан Кирилюк провів нараду за участю начальників територіальних управлінь та керівників самостійних структурних підрозділів ДСА України, в яких учасники обговорили стан фінансового забезпечення місцевих загальних судів, їх комп'ютеризації, інформаційно-нормативного забезпечення судової діяльності, а також будівництва, капітального ремонту та реконструкції приміщень судів [5].

Поділ форм адміністративної діяльності суб'єктів публічної адміністрації у сфері регулювання судової гілки влади права на правові та організаційні не означає будь-якого применшення, а тим більше – заперечення організуючої ролі права в процесі унормування діяльності органів суддівського самоврядування та інших суб'єктів публічної адміністрації. У цьому сенсі правові форми завжди є організаційними. Проте далеко не всі організаційні форми є правовими. До останніх належать лише ті, що обов'язково передбачають настання юридичних наслідків, наприклад, в Комсомольському районному суді м. Херсона впроваджено систему відеоконференц-зв'язку з підключенням каналів зв'язку та обладнаннями ними залів судових засідань. Дана система забезпечить юридичну легальність розгляду кримінальних справ без конвоювання з слідчого ізолятора до суду осіб, які знаходяться під вартою, забезпечить ефективність розгляду справ, скорочення терміну розгляду таких справ [6].

Висновки. Усе вище викладене дає можливість сформулювати наступні ознаки форм адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері судової гілки влади: 1) підзаконні нормативно-правові адміністративні акти у сфері судової гілки влади – це форми адміністративної діяльності загального характеру специфічних суб'єктів публічної адміністрації здійснених у процесі підзаконної розпорядчої діяльності з метою забезпечення незалежності суддів, надання фізичним і юридичним особам адміністративних послуг, в цілому забезпечення функціонування судової гілки влади щодо конкретизації та деталізації спеціальних суддівських законів до стадії їх застосування; 2) видання підзаконних нормативно-правових актів – це правотворчий напрямок діяльності органів суддівського самоврядування, Вищої ради юстиції та деяких інших суб'єктів публічної адміністрації передбачає розпорядчу діяльність, спрямовану на виконання законів шляхом розробки та встановлення підзаконних правил загального характеру; це адміністративна правотворчість, яка здійснюється у формі видання органами суддівського самоврядування, суддями які перебувають на адміністративних посадах, апаратом суду та ін. актів неперсоніфікованого характеру, зазначене викликане тим, що загальні норми і правила поведінки, сформульовані у Конституції України, Законах України «Про судоустрій та статус суддів», «Про Вищу раду юстиції» та ін., не в змозі охопити всіх аспектів, які потребують додаткового врегулювання нормами адміністративного права, щодо забезпечення прав громадян на справедливе і ефективне судочинство, незалежності суддів, надання фізичним і юридичним особам якісних адміністративних послуг в системі судової гілки влади; 3) з цією метою публічна адміністрація здійснює роботу з розроблення нормативно-правових актів у сфері організаційного забезпечення діяльності судів. Вона здійснюється шляхом: моніторингу стану чинної нормативно-правової бази у сфері організаційного забезпечення діяльності судів; аналізу практики застосування норм законо-

давства про судоустрій і статус суддів; узагальнення інформації, яка надходила від судів загальної юрисдикції щодо проблемних питань, пов'язаних із застосуванням законів України; 4) акти органів суддівського самоврядування та Вищої ради юстиції мають оприлюднюватися в офіційних виданнях та сайтах зазначених інституцій. Однак практично вони оприлюднюються тільки на офіційних сайтах. Наприклад, Вісник Вищої Ради юстиції є науковим виданням в яких нормативно-правові та індивідуальні акти Вищої ради юстиції не публікуються, також вони не публікуються в інших офіційних виданнях України; 5) зазначене треба обов'язково виправити шляхом заснування «Вісника судової гілки влади», якому указом Президента України надати статус офіційного видання та публікувати в ньому офіційні нормативно-правові акти та найбільш важливі індивідуальні акти судової гілки влади. Також є необхідність розмішувати зазначені електронні ресурси на пошуковому сервері законодавства офіційного веб-сайту Верховної ради України; 6) за суб'єктами видання на підставі чинного законодавства можна виділити такі основні форми адміністративних актів адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері регулювання судової гілки влади: положення, інструкції, рішення органів суддівського самоврядування та Вищої ради юстиції, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, накази ДСА; 7) обмеженими у нашій сфері є застосування таких форм державного управління, таких як Постанов Кабінету Міністрів України, наказів центральних та місцевих органів виконавчої влади. Їх дія в аналізованій нами сфері обмежується виключно питаннями забезпечення діяльності судової гілки влади усіх необхідним для здійснення судочинства. І не більше того, будь-якими контрольними та іншими владним функціями органи виконавчої влади у цій сфері не можуть мати; 8) індивідуальні адміністративні акти у сфері судової гілки влади – це форми адміністративної діяльності персоналізованого характеру специфічних суб'єктів публічної адміністрації здійснених у процесі виконавчої діяльності з метою забезпечення незалежності суддів, надання фізичним і юридичним особам адміністративних послуг, в цілому забезпечення функціонування судової гілки влади. До них відносяться: укази Президента України, які мають індивідуальний характер розпорядження Кабінету Міністрів України, рішення (звернення) органів суддівського самоврядування, рішення Вищої ради юстиції України, накази Судової державної адміністрації та її територіальних управлінь, які мають індивідуальний характер тощо; 9) надання публічною адміністрацією адміністративних послуг у сфері судової гілки влади - це результат здійснення владних повноважень суб'єктами публічної адміністрації, які здійснюють адміністративно-правове регулювання судової гілки за заявою фізичної або юридичної особи, які звернулась до органів судової гілки влади, спрямовані на набуття, зміну чи припинення прав або обов'язків такої особи відповідно до суддівських закон. Суб'єктом надання адміністративної послуги у сфері судової гілки влади є: Державна судова адміністрація України, апарат суду, інформаційно-довідкова служба суддів, інформаційні кіоски та деякі інші суб'єкти публічної адміністрації, наприклад довідково-інформаційного реєстру перекладачів Державної міграційної служби України; 10) в системі судової гілки влади надаються наступні основні адміністративні послуги: надання громадянам інформації щодо організації роботи суду; надання консультацій щодо функціонування Єдиного реєстру судових рішень та інших відкритих інформаційних ресурсів судової гілки влади; прийом та видача судових документів; надання інформації про дату розгляду справи, статусу справи, банківські реквізити для сплати судових витрат;

видача копії судового рішення; видача виконавчого листа; прийом і обробка заяв, приведенні іспитів та проведення конкурсу у кандидатів на заміщення вакантних посад суддів; 11) укладення адміністративних договорів, як форми діяльності публічної адміністрації у сфері регулювання судової гілки влади — це двох або багатостороння угода, зміст якої складають права та обов'язки сторін, однією із яких обов'язково виступає суб'єкт публічної адміністрації з метою забезпечення судової гілки влади усіма матеріальними (фінансовими, інфраструктурними, житлово-комунальними та ін.) ресурсами для ефективного здійснення судочинства; 12) вчинення інших юридично значущих адміністративних дій, до яких належать дії публічної адміністрації, які безпосередньо створюють нове юридичне положення, змінюють наявні правовідносини або стають необхідною умовою для настання зазначених правових наслідків — незалежно від того, були вони спрямовані на ці наслідки чи ні, прикладом таких дій можуть бути: реєстрація документів а канцелярії суду; документування процесу судового засідання; прийняття присяги державними службовцями апарату суду; засоби примусу, які застосовуються працівниками спеціального підрозділу міліції «Грифон» у випадку грубого порушення громадського порядку в адміністративних приміщеннях судів; 13) під здійсненням матеріально-технічних операцій мається на увазі забезпечення публічною адміністрацією збору, зберігання й обробки інформації, використання технічних засобів і створення матеріально-технічних умов праці тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Положення Про Раду суддів адміністративних судів України : Затверджено Конференцією суддів адміністративних судів України 15 вересня 2010 р. : зі змінами та доповненнями від 20 вересня 2013 р. : [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Судова влада України. — 2013. — Режим доступу : http://court.gov.ua/rada_suddiv_admin_sudiv/shgshrsytwry/
2. Рішення Вищої ради юстиції від 15 жовтня 2013 р. «Про внесення Президентіві України подання про призначення 15 кандидатів на посади суддів місцевих загальних судів» : [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Вища рада юстиції. — 2013. — Режим доступу : <http://www.vru.gov.ua/news/478>
3. Державна судова адміністрація України : Державні закупівлі : [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Судова влада України. — 2013. — Режим доступу : <http://dsa.court.gov.ua/dsa/34546565/#>
4. Положення про порядок розгляду питань та підготовки матеріалів щодо проведення добору кандидатів на посаду судді вперше: затверджено Рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 18 жовтня 2012 р. : Електронний ресурс // Вища кваліфікаційна комісія суддів України. — 2013. — Режим доступу: <http://www.vkksu.gov.ua/>
5. Голова ДСА України Руслан Кирилюк провів нараду за участю начальників територіальних управлінь та керівників самостійних структурних підрозділів ДСА України : [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Судова влада України. — 2013. — Режим доступу : <http://tn.te.court.gov.ua/57996/>
6. Розгляд справ в режимі відео конференції : [Електронний ресурс] // Закон і бізнес. — 2013. — Режим доступу : zib.com.ua.

